

بررسی صنعت سنگ آهن در ایران و جهان

اردیبهشت ۱۴۰۴

www.Karafarinkb.ir

[Karafarinkb_ir](https://t.me/Karafarinkb_ir)

[Karafarinkb.ir](https://www.instagram.com/Karafarinkb.ir)

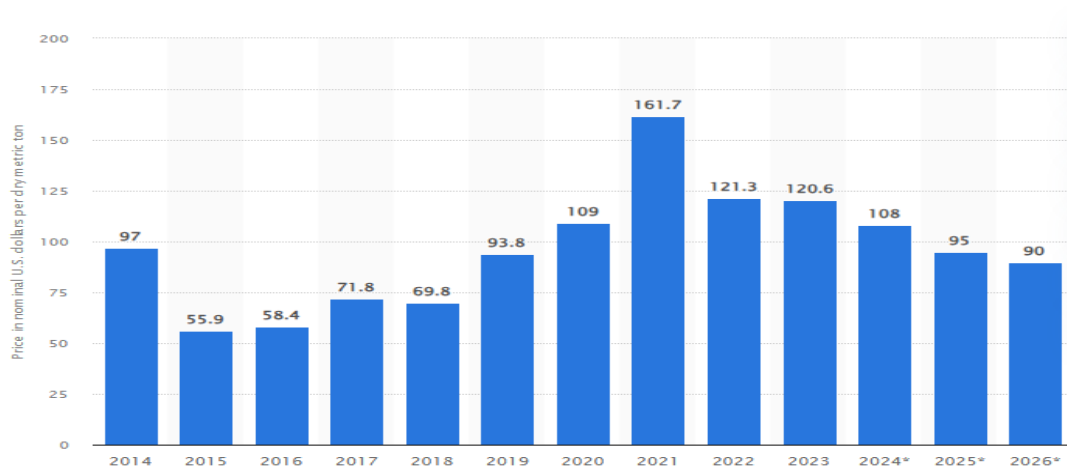
۰۲۱-۲۴۵۳۲۰۰۰

تهران، خیابان نلسون ماندلا،
بلوار صبا، پلاک ۸

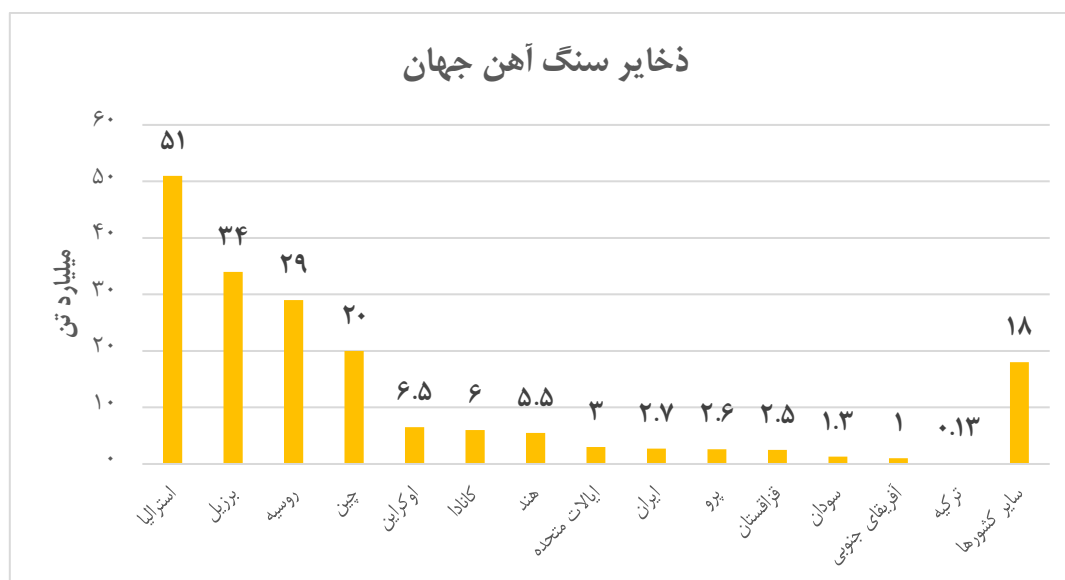
❖ سنگ آهن

قیمت جهانی سنگ آهن در سال ۲۰۲۴ میلادی به طور میانگین به ۱۰۸ دلار رسید که نسبت به سال گذشته میلادی کاهش ۱۰ درصدی داشته است. به گفته کارشناسان روند نزولی بازار سنگ آهن در سالهای ۲۰۲۵ و ۲۰۲۶ میلادی ادامه خواهد یافت.

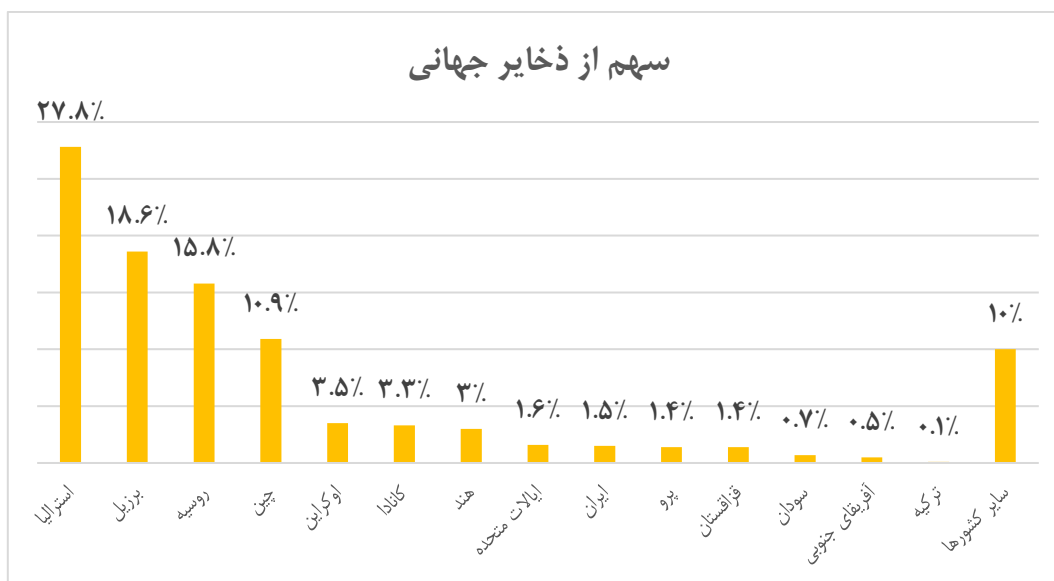

در ابتدا به بررسی ذخایر سنگ آهن جهان به تفکیک شرکت‌ها می‌پردازیم. استرالیا با دارا بودن ۵۱ میلیارد تن ذخایر سنگ آهن با سهم ۲۸ درصدی در رتبه نخست جهان قرار دارد. در رتبه های بعدی برزیل، روسیه، چین و اوکراین قرار دارند.

ذخایر سنگ آهن جهان

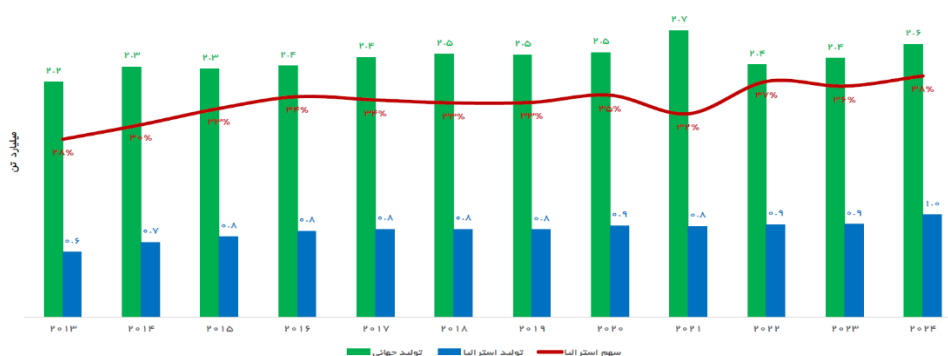

سهم از ذخایر جهانی

❖ تولید سنگ آهن در جهان

تولید جهانی سنگ آهن در سال ۲۰۲۴ میلادی ۲ درصد افزایش یافت. در نمایه زیر روند تولید سنگ آهن در جهان در ده سال گذشته نشان داده شده است. مقدار تولید جهانی سنگ آهن در سال ۲۰۲۴ میلادی به ۲.۶ میلیارد تن رسید که نسبت به سال ماقبل آن رشد ۸ درصدی داشته است. استرالیا سهم خود را با تولید یک میلیارد تن به ۳۸ درصد در سال ۲۰۲۴ میلادی رساند که بزرگترین تولیدکننده به شمار می‌آید. در رتبه‌های بعدی برزیل با (۴۳۷ میلیون تن)، چین (۳۱۳ میلیون تن)، هند (۳۰۰ میلیون تن)، قرار گرفتند.

منبع: USGS

Global iron ore production set to rise 2% y-o-y in 2024

India likely to see 6% y-o-y growth to over 300 mnt

منبع: BigMint

اکثر شرکت‌های معدنی جهان تولید سنگ آهن خود را در سال گذشته افزایش دادند، از جمله **BHP** استرالیا تولید خود را با ۳ درصد افزایش نسبت به سال گذشته به ۲۹۰ میلیون تن رساند. تولیدات معدن **Rio Tinto** استرالیا با ۴ درصد افزایش به ۲۹۰ میلیون تن افزایش یافت. تولید معدن **Fortescue Metals Group** استرالیا با ۲ درصد افزایش به ۱۹۴ میلیون تن بالغ شد. تولید معدن **Vale** برزیل نیز با ۲ درصد افزایش به ۳۲۸ میلیون تن افزایش یافت که از سال ۲۰۱۸ میلادی بی‌سابقه بوده است.

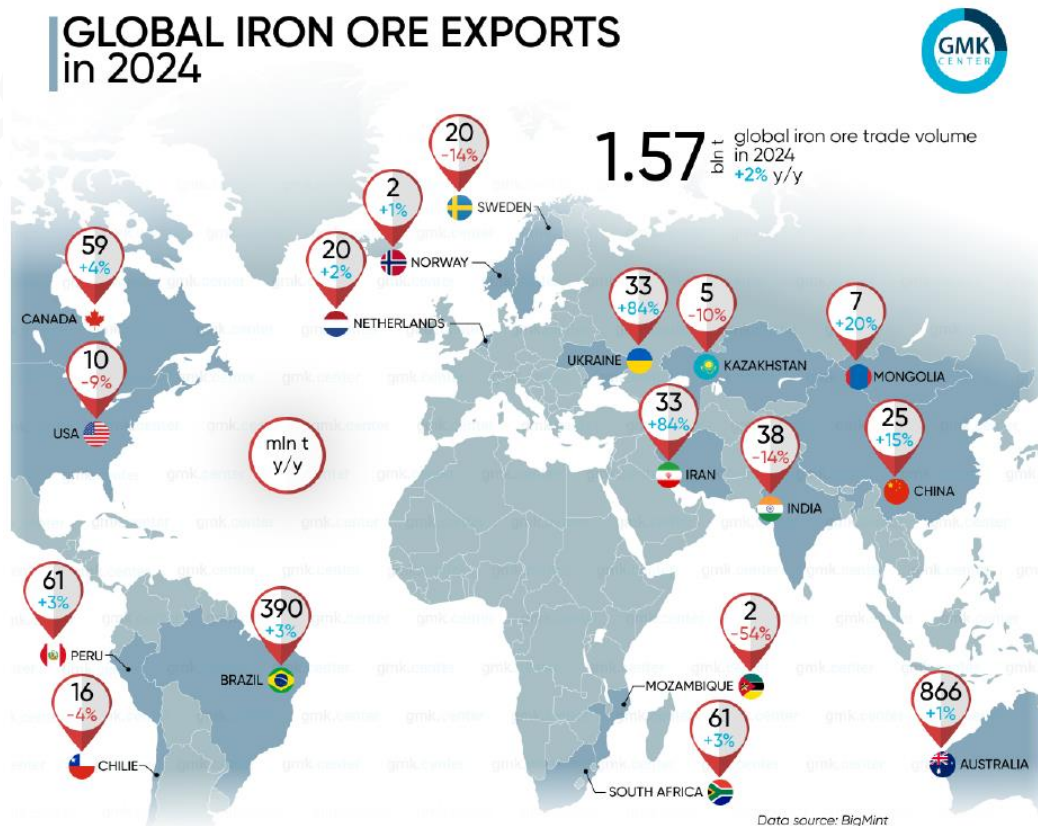
اندازه بازار جهانی سنگ آهن در سال ۲۰۲۴ میلادی، ۲۹۸ میلیارد دلار بوده است که بر اساس پیش‌بینی‌های انجام شده؛ این رقم در سال ۲۰۳۲ میلادی با نرخ رشد مرکب سالانه به ۳۹۲ میلیارد دلار خواهد رسید که از دلایل رشد این بازار می‌توان به رشد اقتصادی، صنعتی شدن و شهرنشینی بازارهای نوظهور اشاره نمود که تقاضای فولاد و سنگ آهن را افزایش می‌دهد. توسعه زیرساخت‌ها، پروژه‌های ساختمانی و فعالیت‌های تولیدی در این کشورها، مصرف محصولات فولادی مانند ساختمان‌ها، پل‌ها، راه‌آهن و ماشین‌آلات را که به شدت به سنگ آهن وابسته هستند، افزایش می‌دهد. بازار جهانی سنگ آهن همچنان به چین، عوامل اقتصاد کلان و تعادل بین عرضه و تقاضا وابسته است. به این ترتیب سال ۲۰۲۵ میلادی می‌تواند سالی سرنوشت ساز برای این صنعت باشد، به خصوص اگر صنعت فولاد به طور پایدار بهبود یابد.

❖ بررسی صادرات و واردات بازار جهانی سنگ آهن

استرالیا و برزیل حدود ۸۰ درصد از کل صادرات سنگ آهن در جهان را در اختیار دارند. بیش از ۹۰ درصد سنگ آهن تولید شده در کشورهای استرالیا و برزیل، صادر می‌شود. چین، بزرگترین واردکننده سنگ آهن در جهان، خرید مواد اولیه خود را در سال گذشته ۵ درصد افزایش داد و به ۱.۲۳۷ میلیارد تن رساند. از جمله محرک‌های اصلی این رخداد می‌توان به موارد زیر اشاره کرد:

- تحولات مثبت اقتصاد کلان در نیمه دوم سال مانند افزایش محرک‌های ساخت و ساز و تولید؛
- تولید نسبتاً پایدار فولاد در چین (۱.۰۰۵ میلیارد تن) که تنها ۱.۷ درصد نسبت به سال گذشته کاهش داشته است.
- افزایش موجودی سنگ آهن در بنادر چین به ۱۴۳ میلیون تن که از افزایش ۱۶ درصدی نسبت به سال گذشته میلادی حکایت دارد.

مقاصد صادراتی سنگ آهن در سال ۲۰۲۴ میلادی

صادرات جهانی سنگ آهن در سال ۲۰۲۴ میلادی در مقایسه با سال ۲۰۲۳ میلادی دو درصد افزایش یافته است و از ۱.۵۷ میلیارد تن به ۱.۶ میلیارد تن رسیده است.

انجمن جهانی فولاد انتظار دارد تقاضای جهانی فولاد در سال ۲۰۲۵ پس از دو سال کاهش، ۱.۲ درصد نسبت به سال قبل رشد کند. این امر ممکن است تولید و صادرات سنگ آهن را بیش از پیش افزایش دهد. شرکت‌های بزرگ معدنی مانند **Rio Tinto** و **BHP** و **FMG** پیش‌بینی تولید خود را ثابت نگه داشته‌اند اما شرکت **Vale** هدف تولید خود را در سال ۲۰۲۵ میلادی به ۳۲۵ تا ۳۳۵ میلیون تن افزایش داده است.

صادرات سنگ آهن هند در سال ۲۰۲۴ میلادی ۱۴ درصد نسبت به سال قبل کاهش یافت اما احتمالاً تولید این کشور در سال ۲۰۲۵ میلادی به ۳۰۵ تا ۳۱۰ میلیون تن خواهد رسید و به این ترتیب کاهش تقاضای سنگ آهن صادراتی هند با مصرف داخلی جبران خواهد شد.

پیش‌بینی می‌شود واردات جهانی سنگ آهن تا سال ۲۰۲۸ میلادی روند کاهشی داشته و به محدوده ۱۱۴ میلیارد دلار برسد که نسبت به سال ۲۰۲۳ میلادی (۱۱۶ میلیارد دلار) کمتر خواهد بود.

❖ عوامل موثر بر تجارت جهانی سنگ آهن

عوامل و قوانین متعددی بر تجارت جهانی سنگ آهن تاثیرگذار هستند که از آن جمله می‌توان به عوارض صادراتی و وارداتی، جنگ‌های تجاری، مقررات زیست محیطی و طرح‌های قیمت‌گذاری کربن اشاره کرد.

۱- عوارض و محدودیت‌های صادراتی

برخی از کشورها عوارض صادراتی بر سنگ آهن اعمال می‌کنند که بر قیمت‌ها تاثیر گذاشته و به طور بالقوه صادرات را کاهش می‌دهد. بعضی محدودیت‌ها یا سهمیه‌های صادراتی نیز ممکن است در پاسخ به تنش‌های تجاری یا تقاضای داخلی اعمال شود.

۲- عوارض و تعرفه‌های وارداتی

عوارض واردات رایج است، تعرفه‌های وارداتی نیز می‌توانند به عنوان بخشی از اختلافات تجاری بر رقابت پذیری سنگ آهن وارداتی تاثیر بگذارند.

عوارض ضد دامپینگ بر محصولات فولادی نیز می‌تواند بطور غیرمستقیم بر تجارت سنگ آهن تاثیر بگذارد.

۳- مقررات زیست محیطی و تغییرات اقلیمی

مقررات زیست محیطی مانند مقررات مربوط به مدیریت پسماند و آلودگی آب، می‌تواند بر عملیات استخراج سنگ آهن و تجارت آن تاثیرگذار باشد. سازمان بین‌المللی دریانوردی (IMO) در حال اجرای چارچوب جهانی قیمت‌گذاری کربن و استاندارد سوخت است که بر هزینه‌های حمل و نقل و به تبع آن حمل و نقل سنگ آهن تاثیرگذار می‌باشد.

۴- جنگ‌های تجاری و تنش‌های ژئوپلیتیکی

جنگ تجاری و تنش‌های ژئوپلیتیکی می‌توانند منجر به تعرفه‌ها و سایر محدودیت‌های تجاری شوند و زنجیره تامین سنگ آهن را مختل کنند.

تغییر در سیاست‌های وارداتی، مانند سیاست‌های مربوط به فلز قراضه، می‌تواند بر بازار سنگ آهن تاثیرگذار باشد.

۵- پویایی بازار و قیمت‌گذاری

بازار سنگ آهن تحت تاثیر عرضه و تقاضا قرار دارد و عواملی مانند تقاضای فولاد چین، تولید جهانی و مکانیسم‌های قیمت‌گذاری نقش مهمی در آن ایفا می‌کنند. نوسانات بازار می‌تواند تحت تاثیر عوامل سیاسی و اقتصادی باشد و بر قیمت‌گذاری و سودآوری تاثیر بگذارد. پیش‌بینی‌ها حاکی از آن است که عرضه جهانی سنگ آهن تا پایان سال رو به افزایش خواهد بود. در چنین شرایطی، تحلیل‌گران احتمال افت قیمت را دور از انتظار نمی‌دانند، چرا که توازن میان عرضه و تقاضا ممکن است به نفع عرضه تغییر کند.

به طور خلاصه، تجارت جهانی سنگ آهن تحت تاثیر شبکه‌ی پیچیده‌ای از مقررات، از جمله عوارض صادرات و واردات، قوانین زیست محیطی، جنگ‌های تجاری و پویایی بازار قرار دارد که همگی آنها می‌توانند بر قیمت‌گذاری، زنجیره‌های تامین و سودآوری کلی صنعت تاثیر بگذارند.

❖ تحلیلی بر روند کلی بازار

به طور کلی باید گفت نگرانی‌ها در مورد میزان ضربه‌ای که اقتصاد چین از تعرفه‌های سنگین وضع شده توسط ایالات متحده آمریکا خواهد خورد، رو به افزایش است، اما تاکنون به نظر می‌رسد کالایی که بیشترین خطر را دارد، تحت تاثیر قرار نگرفته است.

سنگ آهن مهمترین کالایی است که بیشترین مواجهه را با چین دارد، زیرا دومین اقتصاد بزرگ جهان بیش از ۷۰ درصد از کل حجم حمل و نقل دریایی آن را خریداری می‌کند که از آن برای تولید کمی بیش از نیمی از فولاد جهان استفاده می‌کند. اما قیمت‌ها و حجم واردات سنگ آهن از زمان آغاز جنگ تجاری ترامپ علیه چین، که تا جایی تشدید شده که ایالات متحده آمریکا تعرفه ۱۴۵ درصدی بر بزرگترین شریک تجاری سابق خود اعمال می‌کند، تا حد زیادی مقاوم بوده است. قیمت از ماه اکتبر سال جاری میلادی در یک محدوده نسبتاً کمی در نوسان بوده است بطوریکه بالاترین قیمت (۱۱۰.۵۵ دلار) در اوایل ماه اکتبر و پایین‌ترین قیمت در ابتدای ماه می به ثبت رسید.

در همین حال، واردات سنگ آهن چین اندکی کاهش یافته به طوری که داده‌های گمرکی نشان می‌دهد واردات در سه ماهه اول سال جاری با ۷.۸ درصد کاهش نسبت به مدت مشابه سال قبل به ۲۸۵.۳۱ میلیون تن رسیده است. در حالی که این رقم ممکن است ضعیف به نظر برسد، عمدتاً به این دلیل است که عرضه به دلیل رویدادهای آب و هوایی در استرالیا که محموله‌ها از بزرگترین تأمین‌کننده چین را کاهش داد، محدود شده بود. انتظار می‌رود واردات این ماده اولیه کلیدی فولاد چین در ماه آوریل بهبود یافته باشد.

تصویر کلی بازار سنگ آهن در سال جاری نشان می‌دهد که هرگونه ضعف در واردات ناشی از اختلالات عرضه بوده و تقاضای چین نسبتاً قوی باقی مانده است. اگر موجودی‌های چین مطابق روند فصلی معمول در آستانه اوج تقاضای تابستانی برای فولاد افزایش یابد، منطقی است که انتظار داشته باشیم واردات سنگ آهن پس از آوریل نیز قوی باقی بماند.

سوال اینجاست که اگر نگرانی زیادی در مورد تأثیر منفی تعرفه‌های ایالات متحده آمریکا بر اقتصاد چین وجود دارد، چرا وضعیت سنگ آهن و فولاد خوب است و آیا قرار است کاهش یابد؟

به احتمال زیاد پاسخ این است که بخش قابل توجهی از تقاضای فولاد چین در بخش‌هایی است که کمتر در معرض تجارت قرار دارند. دو بخش بزرگ مصرف کننده فولاد، املاک و زیرساخت هستند که نزدیک به ۶۰ درصد از کل تقاضا را تشکیل می‌دهند. در حالی که بخش املاک در سال‌های اخیر با مشکلاتی روبرو بوده است، نشانه‌های اولیه حاکی از آن است که تلاش‌های محرک پکن حداقل شروع به تثبیت آن کرده است.

بخش‌های در معرض تجارت تقاضای فولاد شامل ماشین‌آلات، خودرو و لوازم خانگی است که در مجموع تقریباً یک سوم مصرف را تشکیل می‌دهند. اما حتی در اینجا نیز چین بیش از حد به صادرات به ایالات متحده آمریکا متکی نیست و عمده صادرات خودرو و ماشین‌آلات به بازارهای آسیا، اروپا، آمریکای جنوبی و آفریقا می‌رود. بخش‌هایی که بیشتر در معرض بازار ایالات متحده آمریکا قرار دارند شامل تولید اقلامی مانند اسباب‌بازی، پوشاک و سایر کالاهایی است که واقعاً از فولاد زیادی استفاده نمی‌کنند اما بیشتر به موادی مانند مواد شیمیایی، پلاستیک و لاستیک وابسته هستند. این امر به توضیح اینکه چرا شاخص مدیران خرید رسمی در ماه آوریل با سریع‌ترین سرعت در ۱۶ ماه گذشته کاهش یافت و از ۵۰.۵ در ماه مارس به ۴۹.۰ رسید، کمک می‌کند.

احتمالاً کاهش PMI نیز یکی از عوامل محرک آخرین اقدامات محرک پکن بوده است، با اعلامیه روز چهارشنبه مبنی بر کاهش نرخ بهره و افزایش نقدینگی شکی نیست که بخش‌هایی از اقتصاد چین شروع به احساس درد تعرفه‌ها کرده‌اند، اما به همان اندازه واضح است که سایر بخش‌ها وضعیت نسبتاً خوبی دارند.

❖ جایگاه ایران در تولید و استخراج سنگ آهن

در نمایه زیر آمار تولید سنگ آهن ایران در ۱۰ سال گذشته نشان داده شده است. طبق نمودار زیر مقدار تولید سنگ آهن ایران (تحت نظر ایمیدرو) در سال ۱۴۰۳، به ۹۷ میلیون تن رسید که نسبت به سال ۱۴۰۲، رشد ۱۰ درصدی داشته است. سهم ایران از تولید جهانی سنگ آهن در سال ۱۴۰۳، ۳.۸ درصد بوده است که تقریباً نسبت به سال ماقبل آن، رشد ۵۵ درصدی به ثبت رسانده است.

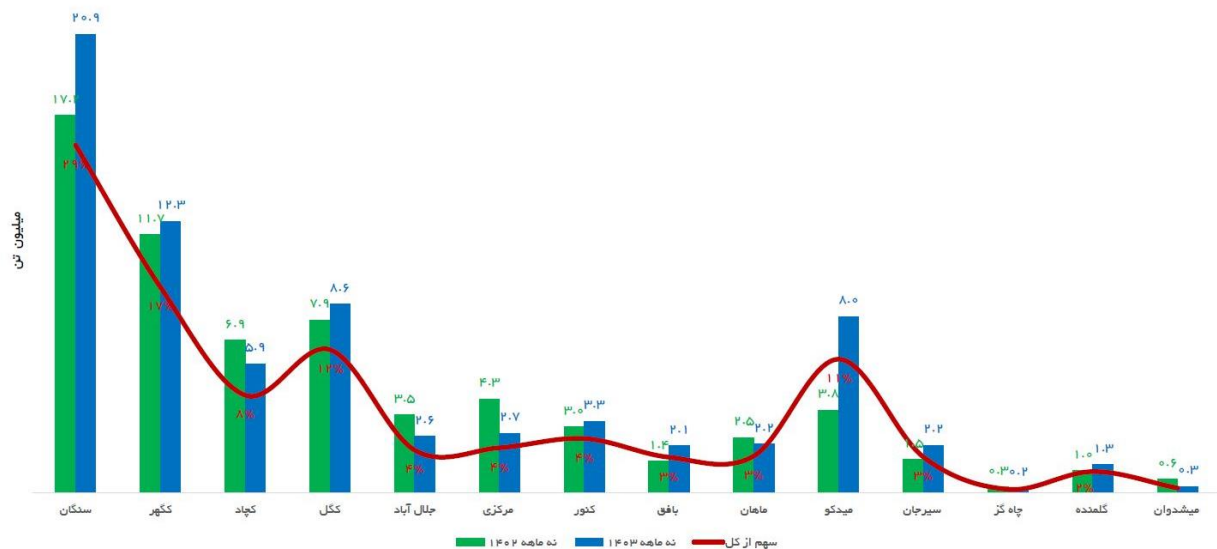
تولید و استخراج سنگ آهن (تحت نظر ایמידرو)

❖ ذخایر و معادن سنگ آهن در ایران

نام معدن	بهره‌بردار از معدن	ذخایر (میلیون تن)	ذخایر اقتصادی قابل استخراج (میلیون تن)	عیار سنگ
سنگان	مبارکه، فولاد سنگان، اپال	۸۶۳	۵۰۰	۴۳٪
گل گهر	کگل، میدکو، کگهر، ماهان	۱،۳۳۷	۱،۱۷۴	۵۷٪
چادرملو	کچاد	۴۰۰	۳۲۰	۵۵٪
جلال آباد	میدکو	۱۹۰	۱۳۴	۳۹٪-۴۵٪
شهرک	کنور	۵۰	۲۵	۵۰٪
گلالی	کنور	۶۰	۳۰	۵۰٪
باباعلی	کنور	۶۶	۳۵	۴۱٪
احیا سپاهان	واحیاء	۱۵۰	۸۰	۴۷٪-۶۰٪

❖ تولیدکنندگان سنگ آهن در ایران

در حال حاضر متغیرهای داخلی تاثیر بیشتری بر کسب و کارهای مربوط بر سنگ آهن نسبت به متغیرهای خارجی دارد. در زمینه متغیرهای خارجی آن چه می توان بر اساس اخبار مربوط به بازارهای جهانی گفت این است که بعید به نظر می رسد قیمت ها بهبود پیدا کند و از این رو بسیاری معتقدند؛ در سال ۲۰۲۵ میلادی افت قیمت سنگ آهن را خواهیم داشت و خود این مسئله خطر مضاعفی برای بازار سنگ آهن ایران به ویژه در حوزه صادرات است.

اما در حوزه داخلی برخی متغیرها اثرات شدیدتر و سریع تری دارند، در این حوزه قطعی برق و گاز و چالش انرژی باعث شده است که فولاد به عنوان پایین دست صنعت سنگ آهن، نتواند تقاضای کافی و کاملی را در محصولاتی مانند سنگ آهن داشته باشد، بنابراین مطمئناً ناترازی ها در بخش گندله و کنسانتره به بخش معدن کشیده می شود.

در حال حاضر شرکت‌های بسیاری در حوزه معادن فعال هستند که سودآور نیستند و ترجیح می‌دهند که معادن خود را تعطیل کنند. حتی شرکت‌های بزرگ معدنی که پيشران بوده‌اند و در هر شرایطی از آن‌ها انتظار سودآوری داشتیم و به عنوان موتور محرکه صنعت سنگ آهن شناخته می‌شدند در حال حاضر وضعیت مطلوبی ندارند و حاشیه سود خود را از دست داده‌اند.

همه این موارد نشان می‌دهد فعلا باید حیات معادن کشور را حفظ کنیم. اگر نتوانیم وضع فعلی را درست مدیریت کنیم، نه تنها رشد مورد انتظار را بدست نمی‌آوریم بلکه بسیاری از معادن مان دچار رکود کامل خواهند شد که این اتفاق یک زنگ خطر برای بخش معدن به ویژه سنگ آهن خواهد بود.